

Ocena poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej oraz interpunkcyjnej pisemnej wypowiedzi ucznia

Szanowni Państwo Egzaminatorzy

Wszystkim zależy na tym, by różni egzaminatorzy oceniali pisemne wypowiedzi ucznia w taki sam sposób. Służyć temu powinien poradnik egzaminatora części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego, który przekazujemy.

Zachęcamy do wykorzystania tego poradnika w pracy w szkole.

Spis treści:

1. Wprowadzenie.
2. Przykazania egzaminatora.
3. Wykaz błędów, poprawa i sposoby ich oznaczania.
  - Błędy językowo-stylistyczne.
  - Błędy zapisu.
4. Słowniczek.
5. Bibliografia.
6. Oferta dla egzaminatorów.

Dyrektor OKE

Marek Legutko

1. Wprowadzenie

Szanowni Państwo!

Ocenianie prac w części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego jest trudne. Z uwagi na międzyprzedmiotowy charakter zadań i udział w ocenianiu nauczycieli różnych specjalności – obok polonistów, także np. historyków – właściwe stosowanie kryteriów może stwarzać problemy. Dotyczy to zwłaszcza punktowania zadań rozszerzonej odpowiedzi, podczas oceniania których niezwykle istotna jest dyscyplina w rozumieniu i stosowaniu przyjętych w całej Polsce zasad odnoszących się – między innymi – do poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej oraz interpunkcyjnej.

Niniejsze opracowanie powstało z myślą o zapewnieniu porównywalności oceniania w wymienionym zakresie. Dzięki zapoznaniu się z jego treścią możliwe będzie wspólne rozumienie – a zatem również stosowanie – zasad przyjętych podczas punktowania prac uczniów w zakresie poprawności językowo-stylistycznej, ortograficznej i interpunkcyjnej.

Z uwagi na fakt, że odbiorcami opracowania są nie tylko nauczyciele języka polskiego, zawarte w nim treści mają niekiedy charakter podstawowych wiadomości z zakresu nauki o języku. Warto jednak uważnie zapoznać się z całym opracowaniem – niezależnie od specjalizacji – ponieważ w praktyce szkolnej niekiedy nauczyciele stosują różne kryteria i klasyfikacje błędów. **Udział w ocenianiu zewnętrznym prac z egzaminu o charakterze masowym wymaga jednak przyjęcia jednakowych zasad dotyczących stosowania kryteriów.**

Opracowanie ma charakter komentarza do uproszczonej klasyfikacji błędów, którą każdy z kandydatów na egzaminatora otrzymuje podczas szkolenia warunkującego wpis do ewidencji egzaminatorów. Przykłady, którymi posłużyli się autorzy opracowania (w większości przypadków) są autentyczne – pochodzą z prac uczniów przystępujących do egzaminu gimnazjalnego w maju 2003 roku. Przytoczone błędne wypowiedzi mają często typowy charakter, czyli prawdopodobnie każdy z egzaminatorów oceniających prace uczniów może zetknąć się z błędami, które – korzystając z opracowania – łatwiej będzie przez analogię odpowiednio zaklasyfikować.

W trosce o zrozumienie przez wszystkich egzaminatorów problemów związanych z poprawnością językowo-stylistyczną oraz interpunkcyjną na końcu opracowania zamieszczono słowniczek podstawowych pojęć z zakresu nauki o języku. Ponadto w przekazywanym Państwu poradniku znajduje się bibliografia, która odsyła do publikacji umożliwiających wzbogacenie (na poziomie podstawowym i uzupełniającym) wiedzy w omawianym zakresie.

Bożena Barańska, Małgorzata Boba, Maria Michłowicz, Krzysztof Wiatr

2. Przykazania egzaminatora

1. Zapoznaj się dokładnie z treścią zadań i schematem oceniania. Rozwiąż sam zadania.
2. Szanuj wypowiedzi uczniów.
3. Sprawdź adnotację o dysfunkcji.
4. Bądź rzetelny – nie działaj w pośpiechu, nie podejmuj nieprzemyślanych decyzji. Pamiętaj: *pośpiech jest złym doradcą*.
5. Przydzielaj punkty zgodnie z zasadami przyjętymi w schemacie oceniania.
6. Podczas stosowania kryteriów poprawności językowo-stylistycznej – zanim oznaczysz błąd – nazwij go. Nie podejmuj decyzji na podstawie subiektywnych odczuć (*To mi się nie podoba! Ja bym to napisał/a inaczej! To nie brzmi!*). Pamiętaj, że błąd jest naruszeniem normy.
7. Każdy stwierdzony błąd oznacz właściwie na marginesie pracy.
8. Nie doszukuj się błędu tam, gdzie go nie ma.
9. Pamiętaj o stosowaniu odrębnych kryteriów podczas oceniania pracy ucznia z dysfunkcją.
10. Kontroluj siebie. Sprawdzaj zapisy w schemacie oceniania – pamięć bywa zawodna.
11. Wszelkie wątpliwości konsultuj z innymi. Pracujesz w zespole, a *co dwie głowy, to nie jedna*.
12. Korzystaj z pomocnych opracowań – dostępnych słowników, niniejszego poradnika.
13. Bądź uważny w przenoszeniu punktacji na kartę odpowiedzi. Pamiętaj, że brak właściwego zaznaczenia punktacji w karcie odpowiedzi to brak właściwego wyniku ucznia.
14. Pamiętaj o pułapkach oceniania (efekty: świeżości, aureoli, kontrastu, tendencji centralnej, różowych i czarnych okularów).
15. Szanuj siebie i swoją pracę. Pamiętaj, że efekt Twojej pracy jest znany nie tylko Tobie.

3. Wykaz błędów, poprawa i sposoby ich oznaczania

Stosowana podczas oceniania prac egzaminacyjnych klasyfikacja błędów – zwłaszcza w zakresie poprawności językowo-stylistycznej – została uproszczona. Aby jednak rzetelnie ocenić pracę ucznia w tym zakresie, należy stwierdzić, czy poprzez zastosowanie danej konstrukcji naruszył on normę. Zanim na marginesie pracy egzaminator zaznaczy błąd językowy, warto, aby zwrócił – przede wszystkim – uwagę na to, czy błąd ma charakter naruszenia zasady fleksyjnej, składniowej, frazeologicznej, leksykalnej, czy też polega na niewłaściwym doborze wyrazów i dotyczy naruszenia normy stylistycznej.

Podobne rozszerzone klasyfikacje błędów stosowane są w ocenianiu szkolnym. Dzięki nim uczeń uzyskuje informacje, jaki typ błędu popełnia najczęściej, czyli nad czym powinien intensywnie pracować, aby lepiej przygotować się do zaprezentowania swoich możliwości – np. podczas egzaminu. Jest to argument za stosowaniem w szkolnej codzienności rozszerzonej klasyfikacji.

Stosowanie innej klasyfikacji podczas egzaminu doniosłego związane jest z odmiennymi uwarunkowaniami oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego.

Poniżej zamieszczono fragment uproszczonej klasyfikacji błędów przekazywanej podczas szkoleń dla kandydatów na egzaminatorów i obowiązującej w trakcie oceniania prac po egzaminie gimnazjalnym.

Rodzaj błędu	Sposób oznaczania
1. błędy merytoryczne	
a) błędy rzeczowe	rzech.
b) błędy logiczne	
2. błędy gramatyczne	jęz.
a) fleksyjne	
b) składniowe	
3. błędy wyrazowe	jęz.
a) leksykalne	
b) frazeologiczne	
4. błędy stylistyczne	jęz.
5. błędy pisowni	
a) ortograficzne	ort.
b) interpunkcyjne	int.
c) graficzne (przestawienie, opuszczenie lub zamiana liter)	graf.

Błędy językowo-stylistyczne

Błędy stylistyczne

Rozpatruje się je w obrębie zdania, akapitu lub całego tekstu; dotyczą wszelkich zaburzeń w doborze środków językowo-stylistycznych; o ich wystąpieniu decyduje dobór środków językowych związanych z uwzględnieniem w wypowiedzi: o czym, do kogo, po co i w jakich okolicznościach jest ona kierowana.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<u>Przykład poprawnej wypowiedzi</u>
a) mieszanie stylów	
Z głębi mieszkania wyloniła się Ida, <u>zapytując pełnym głosem</u> , czy tata już wrócił. (zderzenie słownictwa oficjalnego z codzienną sytuacją)	<i>Z głębi mieszkania wyloniła się Ida i głośno zapytała, czy tata już wrócił.</i>
Bieżącego roku <u>spotkał mnie zaszczyt</u> brania udziału w olimpiadzie polonistycznej. (związek <i>spotkał mnie zaszczyt</i> odnosi się do sytuacji oficjalnych związanych z zaproszeniem na ważne uroczystości...)	<i>Bieżącego roku brałam udział w olimpiadzie polonistycznej.</i>
b) nadużywanie słów pochodzenia obcego	
▶ nadużywanie kolokwializmów pochodzenia obcego	
Romeo jest moim <u>idolem</u> .	<i>Romeo jest postacią, która mi się podoba.</i>
„Poczwarka” Doroty Terakowskiej to <u>coolowa</u> książka o tolerancji, która teraz jest na <u>topie</u> .	<i>„Poczwarka” Doroty Terakowskiej to bardzo popularna obecnie książka o tolerancji.</i>
▶ mieszanie stylów poprzez zastosowanie obcych wyrazów	
Sądzę, że zdobyłaby serca większości <u>populacji</u> .	<i>Sadzę, że zdobyłaby serca większości ludzi.</i>
c) nadużywanie zaimków	
<u>Jego</u> miłość do <u>tej</u> kobiety jest <u>tak</u> wielka, że <u>jej</u> pozorowana śmierć doprowadza <u>go</u> do rozpaczy, a ostatecznie do śmierci. (zaimki wskazujące: <i>tej, tak</i> – są zbędne; nagromadzenie zaimków osobowych – <i>jego, jej, go</i> – jest przyczyną niejednoznaczności wypowiedzi)	<i>Jego miłość do Julii jest tak wielka, że pozorowana śmierć ukochanej doprowadza Romea do rozpaczy, a ostatecznie do śmierci.</i>
<u>To ona tu</u> dokonała wielu morderstw.	<i>To Lady Makbet dokonała wielu morderstw. lub To ona dokonała wielu morederstw. (wersja poprawna, jeżeli uczeń pragnie uniknąć powtarzania wyrazów)</i>
Moim zdaniem <u>tę</u> sztukę powinno się <u>tak</u> właśnie oglądać.	<i>Moim zdaniem tę sztukę powinno się oglądać z uwagą.</i>

Błędy stylistyczne

Rozpatruje się je w obrębie zdania, akapitu lub całego tekstu; dotyczą wszelkich zaburzeń w doborze środków językowo-stylistycznych; o ich wystąpieniu decyduje dobór środków językowych związanych z uwzględnieniem w wypowiedzi: o czym, do kogo, po co i w jakich okolicznościach jest ona kierowana.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
------------------------------------	--------------------------------------

d) powtarzanie wyrazów w obrębie zdania	
<u>Życie</u> osoby, która uważa, że najważniejsze jest <u>życie</u> według własnych z góry ustalonych zasad, wcale nie <u>jest</u> takie proste, jak nam się wydaje.	<i>Życie osoby, która kieruje się własnymi, z góry ustalonymi zasadami, wcale nie jest takie proste, jak nam się wydaje.</i>
Takie <u>jego</u> zachowanie może świadczyć także o <u>jego</u> nierozwadze.	<i>Takie zachowanie może świadczyć także o jego nierozwadze.</i>
Nawet <u>krytycy filmowi</u> , którzy są tylko od <u>krytykowania filmów</u> , wzruszą się i przyznają, że <u>film</u> jest świetny i zasługuje na nagrodę.	<i>Nawet krytycy, którzy są tylko od oceniania filmów, wzruszą się i przyznają, że dzieło jest świetne i zasługuje na nagrodę.</i>

e) powtarzanie wyrazów w obrębie myśli-akapitu	
<u>Jest</u> on bardzo odważny, o czym <u>świadczy to</u> , że postanawia odwiedzić <u>Julię</u> , choć <u>to</u> grozi mu śmiercią, bo jego <u>rodzina</u> jest zwaśniona z <u>rodziną Julii</u> . Takie <u>jego</u> zachowanie może <u>świadczyć</u> także o <u>jego</u> nierozwadze.	<i>Jest bardzo odważny, o czym świadczy następująca scena: postanawia odwiedzić Julię, choć wie, że ten czyn grozi śmiercią, bo jego rodzina jest zwaśniona z rodziną ukochanej. Takie zachowanie może jednak świadczyć także o jego nierozwadze.</i>
Postacią, która wywarła na mnie ogromne wrażenie, <u>jest</u> bohaterka „Poczwarki” Doroty Terakowskiej. Myszka, bo tak ma na imię, <u>jest</u> dzieckiem chorym na syndrom Downa. Podobna <u>jest</u> do każdej innej osoby z DS. Jej główka <u>jest</u> okrągła.	<i>Postać, która wywarła na mnie ogromne wrażenie, to bohaterka „Poczwarki” Doroty Terakowskiej. Myszka, bo tak ma na imię, choruje na syndrom Downa. Podobna jest do każdej innej osoby z DS. Ma okrągłą główkę.</i>

f) stosowanie konstrukcji synonimicznych (wielosłowie)	
Ta książka była <u>ciekawa i interesująca</u> . (podkreślone wyrazy mają to samo znaczenie)	<i>Ta książka była ciekawa.</i>
<u>Bohaterska, dzielna, odważna</u> postawa mężczyzny wzbudziła podziw wśród świadków zdarzenia.	<i>Bohaterska postawa mężczyzny wzbudziła podziw wśród świadków zdarzenia.</i>

Błędy składniowe

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w budowie zdania.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
a) zredagowanie samego wypowiedzenia podrzędnego	
Ponieważ we współczesnym świecie potrzebny jest taki wzorzec osobowy. (brak zdania nadrzędnego, nie znamy informacji głównej)	<i>Warto ukazać postać Tristana w filmie, ponieważ we współczesnym świecie potrzebny jest taki wzorzec osobowy.</i>
Kiedy był młody. (brak zdania nadrzędnego)	<i>Kiedy był młody, wiele podróżował po świecie.</i>
Gdyż Księżę nie kłóci się i jest zawsze zrównoważony.	<i>Księcia cechuje rozsądek, gdyż nie kłóci się i jest zrównoważony.</i>
b) rozpoczynanie zdania od spójników	
<u>I</u> ciekawe, co dalej będzie się działo. (w języku polskim z zasady nie rozpoczynamy zdań od spójników)	<i>Ciekawe, co dalej będzie się działo.</i>
<u>Ale jednak</u> zasługiwało to na pochwałę.	<i>Zdarzenie to jednak zasługiwało na pochwałę.</i>
<u>Więc</u> Kochanowski napisał „Treny”.	<i>Kochanowski napisał więc „Treny”.</i>
c) brak orzeczenia w zdaniu, gdy jest konieczne	
Postrzegany przez kobiety za bardzo przystojnego. (w dłuższych tekstach, np. argumentacyjnych konieczne jest posługiwanie się zdaniami)	<i>Kobiety uważały, że jest przystojny.</i>
d) błędny szyk wyrazów w zdaniu	
Ebenezer Scrooge, główny bohater dzieła angielskiego powieściopisarza Dickensa – „Opowieści wigilijnej”, mieszkał w Wielkiej Brytanii. („Opowieść wigilijna” jest tytułem, a nie autorem)	<i>Ebenezer Scrooge, główny bohater „Opowieści wigilijnej” – dzieła angielskiego powieściopisarza Dickensa, mieszkał w Wielkiej Brytanii.</i>
Dziewczyna od dzieciństwa mieszkała w domu u Aulusów, gdzie <u>wychowywano ją</u> . (zaimek nie może występować na końcu zdania)	<i>Dziewczyna od dzieciństwa mieszkała w domu u Aulusów, gdzie ją wychowywano.</i>
Podejmując się dziś bardzo trudnego zadania, <u>dowieść postaram się</u> , iż postać Magdaleny Brzeskiej z powieści Bolesława Prusa powinna zostać ukazana jako główna bohaterka filmu. (w orzeczeniach złożonych najpierw występuje forma osobowa, potem bezokolicznik)	<i>Podejmując się dziś bardzo trudnego zadania, postaram się dowieść, iż postać Magdaleny Brzeskiej z powieści Bolesława Prusa powinna zostać ukazana w filmie.</i>

Błędy składniowe

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w budowie zdania.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
------------------------------------	--------------------------------------

e) zbędny podmiot

Następnego dnia wstał <u>on</u> z łóżka już nie jako skapiradło, ale hojny darczyńca. (końcówka formy osobowej czasownika wskazuje na wykonawcę czynności, dlatego zaimek osobowy jest zbędny)	<i>Następnego dnia wstał z łóżka już nie jako skapiradło, ale hojny darczyńca.</i>
---	--

f) brak dokończenia myśli

Następnego dnia wstał z łóżka już nie jako skapiradło.	<i>Następnego dnia wstał z łóżka już nie jako skapiradło, ale dobroduszny, uczuciowy i towarzyski człowiek.</i>
▶ brak wyrazu określającego	
Jeżeli chcesz wiedzieć więcej, przeczytaj. (w zdaniu brak informacji co należy przeczytać)	<i>Jeżeli chcesz wiedzieć więcej, przeczytaj instrukcję.</i>

g) użycie imiesłowego równoważnika zdania przy dwóch wykonawcach czynności (braku zgodności podmiotów w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym)

Czytając każdy jego tren, do oczu napływają nam łzy. (w pierwszym zdaniu podmiotem jest „my”, w drugim „łzy” – brak jest więc tożsamości podmiotów)	<i>Gdy czytamy każdy jego tren, do oczu napływają nam łzy.</i>
Przeglądając listy, zadzwonił telefon. (w pierwszym zdaniu podmiotem jest „on”, w drugim „telefon” – brak jest więc tożsamości podmiotów)	<i>Gdy przeglądał listy, zadzwonił telefon.</i>

h) użycie imiesłowu przysłówkowego współczesnego przy czynnościach rozgrywających się w różnych czasach

Marek <u>chciał porwać</u> Ligię, <u>kochając</u> ją. (czynności rozgrywają się w różnych czasach, więc nie może być użyty imiesłów współczesny)	<i>Ponieważ Marek kochał Ligię, chciał ją porwać.</i>
---	---

Błędy składniowe

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w budowie zdania.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
i) nieprawidłowe wyznaczenie granic zdania	
Głównym bohaterem tego utworu jest Tristan, który jest osobą szlachetną, jest wzorem rycerskości, powinniśmy brać z tego właśnie bohatera przykład, szczególnie we współczesnych czasach. (wypowiedzenie zawiera rozmaite informacje, które nie łączą się ze sobą na zasadzie współrzędności)	<i>Głównym bohaterem tego utworu jest Tristan, osoba szlachetna. Może uchodzić za wzór rycerskości, więc powinniśmy brać z niego przykład szczególnie we współczesnych czasach.</i>
Nade wszystko ceniła postacie św. Piotra i Pawła <u>oraz</u> jej wielką i prawdziwą miłością był Winicjusz. (zdania zawierają różne informacje, nie mające ze sobą logicznego związku, więc nie mogą zostać połączone spójnikiem „oraz”)	<i>Nade wszystko ceniła postacie św. Piotra i Pawła. Jej wielką i prawdziwą miłością był Winicjusz.</i>
Początkowo dziewczyna zupełnie niezdająca sobie sprawy, jak okrutne bywa życie. Wykorzystywana przez ludzi, wciąż dokoła widziała dobro. (brak w pierwszym zdaniu orzeczenia, dokończenie myśli znajduje się w zdaniu drugim)	<i>Początkowo dziewczyna zupełnie niezdająca sobie sprawy, jak okrutne bywa życie, była ciągle wykorzystywana przez ludzi, mimo to wciąż widziała dobro.</i>
j) powtarzanie tych samych struktur składniowych	
Jest on wzorem cichego bohatera, <u>który</u> powinien być dla nas symbolem człowieka, <u>który</u> jest gotów ponieść najwyższą ofiarę w imię tego, w co wierzył. (zastosowanie dwóch zdań przydawkowych)	<i>Bohater ten jest dla nas symbolem człowieka gotowego ponieść najwyższą ofiarę w imię tego, w co wierzy.</i>
Wówczas odwiedził go nieżyjący już dawno wspólnik, <u>który</u> za życia był jedynym człowiekiem, <u>którego</u> Ebenezer darzył zaufaniem. (zastosowanie dwóch zdań przydawkowych)	<i>Wówczas odwiedził go nieżyjący już dawno wspólnik, który za życia był jedynym człowiekiem, obdarzanym przez Ebenezera zaufaniem.</i>
k) niepoprawne użycie przyimka	
Te wszystkie czyny dały <u>impuls do rozwoju</u> akcji.	<i>Te wszystkie czyny dały impuls dla rozwoju akcji.</i>
<u>W porównaniu do</u> innych krajów Francja jest bardziej rozwinięta.	<i>W porównaniu z innymi krajami Francja jest bardziej rozwinięta.</i>
<u>Odnośnie</u> „Makbeta” można powiedzieć, że jest to dramat o żądzy władzy.	<i>Odnośnie do „Makbeta” można powiedzieć, że jest to dramat o żądzy władzy.</i>

Błędy składniowe

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w budowie zdania.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
------------------------------------	--------------------------------------

l) niewłaściwe użycie spójników	
<p>Padał deszcz i postanowił wziąć parasol.</p> <p>(treść drugiego zdania wynika z treści pierwszego zdania, dlatego zamiast spójnika łącznego powinien zostać zastosowany spójnik wskazujący na relacje wynikowe)</p>	<p><i>Padał deszcz, toteż postanowił wziąć parasol.</i></p> <p>(o świadomym zastosowaniu przez ucznia spójnika „i” dla określenia relacji wynikowych mogłoby świadczyć użycie przecinka: <i>Padał deszcz, i postanowił wziąć parasol.</i>)</p>
<p>Bohater pragnął zmian w swoim życiu, a <u>jednak</u> postanowił opuścić kraj.</p> <p>(treść drugiego zdania wynika z treści pierwszego zdania, a nie jest wobec niej przeciwstawna)</p>	<p><i>Bohater pragnął zmian w swoim życiu, więc postanowił opuścić kraj.</i></p>

l) niewłaściwe użycie zaimków	
<p><u>Jak</u> Miłosz był mały, to chciał zostać pisarzem.</p> <p>(zaimek odnosi się do sposobu, nie do czasu)</p>	<p><i>Gdy Miłosz był mały, to chciał zostać pisarzem.</i></p>
<p>Podobny problem ukazuje film Andrzeja Wajdy, <u>gdzie</u> bohater wraca do krainy swojej młodości.</p> <p>(zaimek wprowadza zdanie okolicznikowe miejsca, a nie przydawkowe)</p>	<p><i>Podobny problem ukazuje film Andrzeja Wajdy, w którym bohater wraca do krainy swojej młodości.</i></p>
<p>Taka postawa cechuje bohaterów, <u>co</u> poprzez swoje decyzje mają wpływ na losy innych ludzi.</p> <p>(zaimek wprowadza zdanie dopełnieniowe, a nie przydawkowe)</p>	<p><i>Taka postawa cechuje bohaterów, którzy poprzez swoje decyzje mają wpływ na losy innych ludzi.</i></p>

Błędy frazeologiczne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w stosowaniu stałych bądź luźnych związków wyrazowych.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
a) rozbijanie stałych związków frazeologicznych	
Bohater ten <u>odniósł klęskę</u> . (istnieją stałe połączenia wyrazowe: <i>odnieść zwycięstwo, ponieść klęskę</i>)	<i>Bohater ten poniósł klęskę.</i>
Antygona <u>zasługuje na nazwę</u> bohaterki, gdyż umiała przeciwstawić się Kreonowi.	<i>Antygona zasługuje na miano bohaterki, gdyż umiała przeciwstawić się Kreonowi.</i>
b) rozbijanie luźnych połączeń wyrazowych	
<u>Cechowała go ogromna znieczulica</u> na ludzkie problemy i biedę.	<i>Był nieczuły na ludzkie problemy i biedę.</i>
To <u>poprzez</u> nienaganą figurę i wygląd Marek się w niej zakochał.	<i>To dzięki jej nienaganej figurze i wyglądowi Marek się w niej zakochał.</i>
Jednak tylko <u>strój</u> był w Geraldzie typowy dla wiedźminów.	<i>Jednak tylko strój Geralda był typowy dla wiedźminów.</i>
c) zastosowanie związku wyrazowego w złym znaczeniu	
Między tytułową bohaterką a Kreonem zrodził się konflikt, ponieważ Antygona <u>weszła mu na głowę</u> . (związek wyrazowy <i>wejść komuś na głowę</i> oznacza zdominowanie drugiej osoby, a więc nie jest trafny w odniesieniu do relacji między Antygona i Kreonem)	<i>Między tytułową bohaterką a Kreonem zrodził się konflikt, ponieważ Antygona postąpiła wbrew nakazom władcy Teb.</i>

Błędy leksykalne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą wszelkich zaburzeń w stosowaniu stałych bądź luźnych związków wyrazowych.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
a) niewłaściwe użycie zaimków	
Naiwność i łatwowierność bohaterki powiązana była szczególnie ze <u>swoją</u> dziecinnością. (podkreślony zaimek odnosi się do osoby wypowiadającej się w swoim imieniu)	<i>Naiwność i łatwowierność bohaterki powiązana była szczególnie z jej dziecinnością.</i>
b) niepoprawne użycie synonimów	
Myślę, że autorka „Harry’ego Pottera” stworzyła <u>postać</u> , której <u>osoba</u> nadaje się do przedstawienia na scenie i warto byłoby ukazać ją w teatrze. (wyraz <i>osoba</i> jako synonim <i>postaci</i> jest niepotrzebny w zdaniu podrzędnym określającym jeden z członów zdania poprzedniego)	<i>Myślę, że autorka „Harry’ego Pottera” stworzyła postać, która nadaje się do przedstawienia na scenie i warto byłoby ukazać ją w teatrze.</i>
c) wprowadzanie słów o niewłaściwych znaczeniach	
Ze skąpego, nieczulego na ludzką niedolę <u>typa</u> , pod wpływem nawiedzenia przez cztery duchy, zmienia się w hojnego i dobrodusznego staruszka. (słowo <u>typ</u> odnosi się do osób, które stosują przemoc fizyczną, np. <i>typ spod ciemnej gwiazdy</i>)	<i>Ze skąpego, nieczulego na ludzką niedolę człowieka pod wpływem nawiedzenia przez cztery duchy zmienia się w hojnego i dobrodusznego staruszka.</i>
Był to człowiek wysoki, <u>mocno</u> zbudowany.	<i>Był to człowiek wysoki, dobrze zbudowany.</i>
d) wprowadzanie pleonazmów	
Tristan musiał pokonać <u>niezwykle trudne przeciwności</u> , jakie stawiał przed nim los. (przeciwności nie mogą być łatwe, więc zbędna jest ta przydawka)	<i>Tristan musiał pokonać różne przeciwności, jakie stawiał przed nim los.</i>
Bohaterowie nie mają <u>dobrych zalet</u> . (zalety mogą być tylko pozytywne)	<i>Bohaterowie nie mają zalet.</i>

Błędy fleksyjne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą zaburzeń w odmianie wyrazów przez przypadki, liczby i rodzaje (rzeczowniki, przymiotniki, imiesłowy przymiotnikowe, liczebniki, zaimki) oraz osoby, czasy, tryby, strony, liczby i rodzaje (czasowniki).

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
a) niepoprawna odmiana zaimka	
Dziewczyna nie powinna się buntować, ponieważ <u>nic</u> jej nie brakowało. (czasownik <i>brakować</i> wymaga pytania <i>czego?</i> , dlatego forma <i>nic</i> jest błędna – nie odpowiada na powyższe pytanie)	<i>Dziewczyna nie powinna się buntować, ponieważ <u>niczego</u> jej nie brakowało.</i>
Przeczytałem <u>tą</u> książkę bardzo szybko.	<i>Przeczytałem <u>tę</u> książkę bardzo szybko.</i>
b) brak odmiany nazwy własnej	
Życie Harry’ego w <u>Hogwart</u> jest niezwykle interesujące.	<i>Życie Harry’ego w <u>Hogwarcie</u> jest niezwykle interesujące.</i>
c) brak odmiany rzeczownika, przymiotnika	
Za młodu, jako „dziecko <u>niespodzianka</u> ” zabrano go z domu i szkolono.	<i>Za młodu, jako „dziecko <u>niespodziankę</u>” zabrano go z domu i szkolono.</i>
Romeo jest <u>młody</u> , wywodzącym się z dobrego domu mężczyzną.	<i>Romeo jest <u>młodym</u>, wywodzącym się z dobrego domu mężczyzną.</i>
d) brak uwzględniania rodzaju	
Dzieci <u>byli</u> bardzo <u>zgrani</u> . (rzeczownik „dzieci” łączy się z czasownikiem i przymiotnikiem w rodzaju niemęskoosobowym)	<i>Dzieci <u>były</u> bardzo <u>zgrane</u>.</i>
e) niepoprawne użycie stopnia wyższego	
Może wtedy świat stałby się zdecydowanie lepszy, ludzie <u>czulsi</u> , na krzywdy i cierpienia innych i <u>wyrozumieli</u> . (brak stopniowania przymiotnika <i>wyrozumieli</i>)	<i>Może wtedy świat stałby się zdecydowanie lepszy, ludzie <u>czulsi i wyrozumieli</u> na krzywdy oraz cierpienia innych.</i>

Błędy zapisu

Błędy interpunkcyjne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą zaburzeń w wyznaczaniu granic wypowiedzeń oraz stosowaniu znaków interpunkcyjnych.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
a) brak wyznaczania granic wypowiedzeń	
<p>To ona dokonała wielu morderstw nakłaniała swojego męża do zbrodni chociaż on wahał się przed każdą z nich.</p> <p>(w powyższym wypowiedzeniu występują 3 czasowniki w formie osobowej – <i>dokonała</i>, <i>nakłaniała</i>, <i>wahał</i> – zatem składa się ono z 3 zdań i dlatego pierwszy przecinek powinien oddzielić dwa zdania współrzędnie złożone, drugi nadrzędne od podrzędnego)</p>	<p><i>To ona dokonała wielu morderstw, nakłaniała swojego męża do zbrodni, chociaż on wahał się przed każdą z nich.</i></p>
b) zbędny przecinek w zdaniu pojedynczym	
<p>Makbet, na swojej drodze powrotnej, napotkał trzy wiedźmy.</p> <p>(oddzielony przez ucznia przecinkami fragment nie jest wtrąceniem, nie wymaga zatem zastosowania tych znaków interpunkcyjnych)</p>	<p><i>Makbet na swojej drodze powrotnej napotkał trzy wiedźmy.</i></p>
<p>Spotkali się <u>około czwartej</u>, <u>przy Arsenale</u>.</p> <p>(podkreślone określenia nie są tymi samymi częściami zdania; pierwsze z nich odpowiada na pytanie „kiedy?” – jest więc okolicznikiem czasu, drugie – na pytanie „gdzie?” – okolicznik miejsca; jako niejednorodne części zdania nie powinny być oddzielane przecinkiem)</p>	<p><i>Spotkali się około czwartej przy Arsenale.</i></p>
<p>W zawodach lekkoatletycznych uczestniczyło <u>pięciu</u>, <u>młodych</u> sportowców.</p> <p>(podkreślone określenia są tymi samymi częściami zdania, ale odpowiadają na różne pytania – „ilu?” i „jakich?” – dlatego przecinek nie powinien zostać użyty)</p>	<p><i>W zawodach lekkoatletycznych uczestniczyło pięciu młodych sportowców.</i></p>

Błędy interpunkcyjne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą zaburzeń w wyznaczaniu granic wypowiedzeń oraz stosowaniu znaków interpunkcyjnych.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
c) brak przecinka w zdaniu podrzędnie złożonym	
<p>Po prostu przedstawiłby jak można kochać swoją planetę.</p> <p>(wypowiedzenie składa się z dwóch zdań, na co wskazują dwa orzeczenia: <i>przedstawiłby</i> i <i>można kochać</i>; drugie zdanie jest podrzędne, ponieważ stanowi określenie zdania poprzedniego – odpowiada na pytanie: <i>co przedstawiłby?</i>; zdania złożone oddzielamy przecinkiem)</p>	<p><i>Po prostu przedstawiłby, jak można kochać swoją planetę.</i></p>
d) brak przecinka przy wtrąceniach	
<p><u>Niestety</u> ich plan zostaje odkryty.</p> <p>(wyraz <i>niestety</i> jest modulatem, wskazuje, że coś jest niezgodne z oczekiwaniami; powinien być oddzielony od reszty wypowiedzenia przecinkiem jako wtrącenie)</p>	<p><i>Niestety, ich plan zostaje odkryty.</i></p>
<p>Mały Książę <u>przyglądając się różom w ogrodzie zrozumiał</u>, że tęskni za swoją przyjaciółką.</p> <p>(podkreślony imiesłowy równoważnik zdania oddziela poszczególne człony zdania nadrzędnego – <i>Mały Książę zrozumiał</i> – dlatego powinien być oddzielony przecinkami)</p>	<p><i>Mały Książę, przyglądając się różom w ogrodzie, zrozumiał, że tęskni za swoją przyjaciółką.</i></p>
e) brak przecinka przy wyliczeniach	
<p>Był to chłopiec <u>niewielkiego wzrostu szczupły z zawsze uśmiechniętą twarzą</u>.</p> <p>(podkreślone elementy wypowiedzenia stanowią określenie podmiotu – <i>chłopiec</i> – odpowiadają na to samo pytanie: <i>jaki?</i>, dlatego powinny być oddzielone przecinkiem)</p>	<p><i>Był to chłopiec niewielkiego wzrostu, szczupły, z zawsze uśmiechniętą twarzą.</i></p>
f) brak pauzy dialogowej	
<p>Och, jakże się cieszę – powiedział Mały Książę.</p> <p>(jeżeli do tekstu wprowadzany jest dialog, jego zapis musi być wyodrębniony za pomocą pauz lub cudzysłowu)</p>	<p><i>– Och, jakże się cieszę – powiedział Mały Książę.</i></p>

Błędy interpunkcyjne

Rozpatruje się je na poziomie wypowiedzenia; dotyczą zaburzeń w wyznaczaniu granic wypowiedzeń oraz stosowaniu znaków interpunkcyjnych.

<u>Przykład błędnej wypowiedzi</u>	<i>Przykład poprawnej wypowiedzi</i>
g) brak kropki przy skrótach	
Na uwagę zasługuje <u>prof</u> Dmucha w iec. (skrót kończy się inną literą niż cały wyraz, dlatego musi być zakończony kropką)	<i>Na uwagę zasługuje prof. Dmuchawiec.</i>
h) zbędna kropka przy skrótach	
Z natury altruistka, wg. Prusa wzór godny naśladowania. (skrót i wyraz kończą się tą samą literą, więc nie stawiamy kropki)	<i>Z natury altruistka, wg Prusa wzór godny naśladowania.</i>

Błędy ortograficzne

Rozpatruje się je na poziomie wyrazu; dotyczą wszelkich zaburzeń w prawidłowej pisowni słów.

W przypadku występowania błędów w zapisie stosowane są inne reguły wobec uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, u których stwierdzono dysfunkcję polegającą na trudnościach w poprawnym zapisie wyrazu. Warunkiem możliwości stosowania odrębnych kryteriów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej jest udokumentowanie dysfunkcji opinią z poradni psychologiczno-pedagogicznej. Prace tych uczniów są odpowiednio kodowane (poprzez wypełnienie wskazanego pola na pierwszej stronie arkusza i w karcie odpowiedzi). Należy więc przed przystąpieniem do oceny pracy sprawdzić, czy jest to praca ucznia posiadającego omawianą dysfunkcję.

Poniżej zostały zamieszczone reguły dotyczące stosowania kryterium poprawności ortograficznej podczas oceniania prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą dysortografię oraz tabela przedstawiająca stosowanie tych reguł w praktyce.

1. Błędy typowo ortograficzne:

- u - ó, ż - rz, h - ch,
- zmiękczenia (np. Słonice zam. Słońce, ćoća zam. ciocia, słoni zam. słoń),
- utrata dźwięczności lub udźwięcznienie (kóska zam. kózka, proźba zam. prośba).

Uwaga! Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, powinno być traktowane jako błędy graficzne.

2. Do błędów graficznych w pracach uczniów dysleksyjnych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,
- mylenie liter:
  - o podobnym kształcie (a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – ą, i – j),
  - dużych i małych,
  - rzadziej używanych (h – H, f – F, L – F),
  - odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, ą – om, ś – ź, ć – dź),
  - różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p – b, d – b) lub poziomej (m – w, n – u, b – p, d – g, p – g),
- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
  - oznaczania miękkości nad literami,
  - kropek (dź, ź, i, j),
  - „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł,
- błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania.

Przykład błędu	Typ błędu/wyjaśnienie	Oznaczenie błędu w pracy ucznia bez dysfunkcji	Oznaczenie błędu w pracy ucznia z dysfunkcją
Mężczyzna miał żonę...	złamanie reguły – mężczyzna bo męski	ort.	ort.
W głębi ciemnej śeni...	błędna pisownia zmiękczenia („i” niezgłoskotwórcze)	ort.	ort.
Ten czyn świadczy...	ubezdźwięznienie – świadczy bo świadek	ort.	ort.
Ludzie na pewno wzdłużają się...	błąd nie wynika z nieprzestrzegania zasad pisowni	ort.	graf.
Została przedstawiona metaformoza...	przestawienie liter	graf.	graf.
Byli szanowani wśród współczesnej szlachty...	opuszczenie litery	graf.	graf.
Można kochać swoją małą planetę...	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pisownia ę w wygłosie ▪ mylenie liter e – ę	ort.	graf.
Mały księżę nie klóci się....	pisownia nazw własnych	ort.	graf.
BoHater waHał się...	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pisownia małej i wielkiej litery ▪ pisownia liter rzadko używanych	ort., ort.	graf., graf.
Choć nie jest ztond...	<ul style="list-style-type: none"> ▪ błąd polegający na udźwięznieniu, które nie wynika z naruszenia zasad ▪ pisownia głosek zbliżonych fonetycznie	ort., ort.	graf., graf.
Co kolwiekby nie zrobiła...	łączna i rozłączna pisownia różnych części mowy (zaimek nieokreślony, partykuła)	ort., ort.	graf., graf.

4. Słowniczek

Błąd językowy – naruszenie w sposób nieuzasadniony obowiązujących norm językowych, w wyniku czego wypowiedź wymaga dużego wysiłku odbiorcy dla zrozumienia przekazywanych treści; staje się nieekonomiczna;

w praktyce szkolnej rozróżnia się:

1. **błędy gramatyczne** – fleksyjne (polegające na niewłaściwej odmianie wyrazów) lub składniowe (niewłaściwa konstrukcja zdania polegająca m.in. na nieodpowiednim stosowaniu równoważników zdania, niepoprawnym stosowaniu skrótów składniowych, błędów w szyku wyrazów, błędnym połączeniu wyrazu określanego z określającym – np. *nic mi nie potrzeba*, zamiast *niczego mi nie potrzeba* – bo: nie potrzeba mi czego? – niczego),
2. **błędy leksykalne** – słownikowe/wyrazowe (polegające na użyciu wyrazu w niewłaściwym znaczeniu, używaniu pleonazmów) oraz frazeologiczne (zmiana związku wyrazowego),
3. **błędy słotwórcze** – używanie słów zbudowanych niezgodnie z polskim modelem słotwórczym.

Błąd stylistyczny – niedostosowanie wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej, nieodpowiedni dobór środków językowych w zależności od tego kto, do kogo, o czym, po co i w jakich okolicznościach kieruje swoją wypowiedź;

do błędów tej kategorii – między innymi – zalicza się:

1. stosowanie **kolokwializmów** – wyrazów lub wyrażeń używanych w mowie potocznej, charakterystycznych dla języka mówionego w wypowiedzi o charakterze oficjalnym,
2. **wielosłowie** – nadmiar słów; tworzenie rozwlekłych wypowiedzi sprawiających wrażenie tzw. wodolejstwa,
3. **wieloznaczność** – taki dobór środków językowych, który sprawia, że pomimo poprawności gramatycznej wypowiedź ma niejednoznaczny charakter (często tego typu wypowiedzi przyczyniają się do powstawania tzw. humoru zeszytów szkolnych),
4. **powtarzanie tych samych wyrazów w bliskim sąsiedztwie** – świadczy to ubogim zasobie słownictwa piszącego.

Cudzysłów – znak interpunkcyjny, który służy

1. do wyodrębniania w tekście przytaczanych cudzych słów (np. wypowiedzi; także w zapisie dialogu), fragmentów utworów, tytułów dzieł,
2. do wyodrębniania wyrazów lub zwrotów użytych w znaczeniu innym niż podstawowe (np. *Rozumie wszystko i mogłaby wiele powiedzieć, gdyby nie to, że jest „zamknięta” w swoim ciele*).

Cudzysłów bywa nadużywany m.in. w zapisie związków frazeologicznych – idiomów, które mają charakter metaforyczny i wiadomo, że nie należy ich rozumieć w sposób dosłowny.

Części mowy – zbiory wyrazów uporządkowane, które mają charakterystyczne właściwości budowy, pełnią określone funkcje w zdaniu i – częściowo – mają podobne znaczenie ogólne; dzielą się na odmienne i nieodmienne; każda z odmiennych części mowy (rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, czasownik) ma wzór odmiany (zbiory form fleksyjnych – wzorów odmiany – znajdują się w *Słowniku języka polskiego*).

Części zdania – wyrazy mające samodzielnie znaczenie; kierują myśli odbiorcy ku określonym czynnościom, ich wykonawcom, przedmiotom, cechom i okolicznościom; wśród części zdania wyróżnia się:

1. główne części zdania:

- orzeczenie – oznacza czynność wykonywaną przez podmiot lub stan, w jakim się on znajduje (odpowiada na pytania: *co robi?, co się z nim dzieje?, w jakim stanie się znajduje? jaki jest? kim jest?* – np. *uczeń – co robi? – czyta; Marek – kim jest? – jest uczniem*) – liczba i rodzaj czasownika występującego w formie orzeczenia musi być zgodna z liczbą i rodzajem rzeczownika (zaimka rzeczownego) nazywającego podmiot,
- podmiot – wskazuje na wykonawcę czynności, czyli oznacza osoby, zwierzęta, przedmioty, zjawiska, pojęcia, o których czynności lub stanie orzeka orzeczenie (odpowiada na pytania: *kto? co?* – np. *rysuje – kto? – dziecko*);

2. drugorzędne części zdania:

- przydawka – każde określenie rzeczownika w zdaniu, wskazujące na jego cechę lub właściwość (odpowiada na pytania: *jaki?, który?, ile?, czyj?, czego?, z czego?, itp.* – np. *las – jaki? – świerkowy; fale – czego? – morza; sportowców – ilu? – trzech*) – przydawka wraz z wyrazem określanym występuje w zdaniu w związku zgody (przypadek, liczba i rodzaj wyrazu określanego i określającego są zgodne: *las świerkowy, w lesie świerkowym, lasu świerkowego, itp.*), lub w związku rzędu (wyraz określany decyduje o formie gramatycznej wyrazu określającego: *dach – z czego? – ze słomy; zeszyt – kogo? – koleżanki*),
- dopełnienie – oznacza osobę lub przedmiot, na które czynność jest skierowana (odpowiada na pytania: *kogo?, czego?, co?, komu?, czemu?, kim?, czym?* – np. *czytam – co? – książkę, szedł – z kim? – z przyjacielem*); dopełnienie wraz z wyrazem określanym występuje w zdaniu w związku rzędu (orzekający o czynności czasownik – czyli wyraz określany – decyduje o formie gramatycznej wyrazu określającego),
- okolicznik – określa okoliczności wykonywania czynności (odpowiada na pytania: *jak?, gdzie?, kiedy?, w jaki sposób?, po co?, z jakiej przyczyny?, mimo czego?* – np. *przyszedł – mimo czego? – pomimo choroby; uczą się – po co? – dla ocen; oglądałem – kiedy? – wczoraj*); okolicznik wraz z wyrazem określanym łączy się w zdaniu w związku przynależności (są powiązane znaczeniem).

Dwukropek – poprzedza cytat, wyliczenie, uzasadnienie, zapowiedź; znak ten stosuje się:

1. przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów (mowa zależna),
2. podczas wymieniania tytułów dzieł, nazw terminów (jeżeli nie zostały w tekście inaczej wyodrębnione),
3. przed wyliczeniami zasygnalizowanymi wcześniej ogólnym określeniem (np. *Dwa są sposoby walki: lisa i lwa.*),
4. przed wyrazami lub zdaniami mówiącymi o wyniku, uzasadnieniu, sprostowaniu (np. *Czuł się szczęśliwy: znalazł wyjście z trudnej sytuacji.*),
5. podczas wyliczania podmiotu szeregowego (np. *Na ścianie wisiały: portrety filozofów, pejzaże oraz zegar.*).

Ponadto dwukropek można postawić (wymiennie z przecinkiem) po zapowiedziach typu: *jednym słowem, innymi słowy, inaczej mówiąc, odwrotnie, a mianowicie, jak np., itp.*

Fleksja – odmiana wyrazów (końcówki oznaczają stosunki między wyrazami w zdaniu – np. *Nie mam – czego? – papieru – jakiego? – kolorowego.*)

Frazeologia – zasób wyrażen (rzeczowników wraz z określeniami) i zwrotów (związków wyrazowych, w których podstawowym członem jest czasownik) właściwych danemu językowi (zob. związki frazeologiczne).

Imiesłów – forma czasownika; występują:

1. **imiesłów przymiotnikowy** – jest określeniem rzeczownika (zaimka rzeczownego) i wskazuje na czynność lub stan będący jego właściwością, odmienia się przez przypadki, liczby i rodzaje;

rozdziela się

- imiesłów przymiotnikowy czynny z częstkami: -ący, -ąca, -ące (np. *czytaj-ący*),
- imiesłów przymiotnikowy bierny z częstkami: -ny, -na, -ne (np. *spotyka-ny*), -ty, -ta, -te (np. *odkry-ty*), -ony, -ona, -one (np. *wynalezi-ony*).

Imiesłowy przymiotnikowe – jako określenia rzeczownika – pełnią funkcję przydawki i łączą się z wyrazami określanymi w związku zgody.

2. **imiesłów przysłówkowy** – jest nieodmienną formą czasownika;
  - może stanowić określenia czasownika występującego w funkcji orzeczenia (pełni wtedy funkcję okolicznika sposobu i odpowiada na pytanie jak?, w jaki sposób? – np. *Swoje zdanie uzasadnił, – jak? – odwołując się do podanych przykładów*),
  - w wypowiedzeniu złożonym może tworzyć imiesłowowy równoważnik zdania, wskazując w wypowiedzeniu podrzędnym na czynność (lub stan) wykonywaną przez podmiot określony w zdaniu nadrzędnym (zob. **równoważnik zdania**) – np. *Odpowiedziawszy na pytania, egzaminowany (kto? – podmiot) odetchnął z ulgą* (można zamienić to wypowiedzenie na inne: *Kiedy egzaminowany odpowiedział na pytania, odetchnął z ulgą*).

Rozdziela się:

- imiesłów przysłówkowy uprzedni z częstkami: -łszy, -wszy,
- imiesłów przysłówkowy współczesny z częstką -ąc.

Leksyka – słownictwo.

Modułanty – wyrazy przekazujące informacje o emocjach, ocenach lub samopoczuciu mówiącego;

nie zawsze oddzielane są przecinkami od pozostałych wyrazów w zdaniu – stosowanie znaków interpunkcyjnych zależy od intencji osoby wypowiadającej się;

w praktyce

- wyrazy: *niestety, przeciwnie, co prawda* – są oddzielane w wypowiedzeniu przecinkiem (jeżeli znajdują się na początku zdania) lub przecinkami (jeżeli znajdują się w środku wypowiedzenia),
- wyrazy: *widocznie, zapewne, prawdopodobnie*, itp. – nie są oddzielane przecinkiem (przecinkami).

Norma językowa – zbiór zaaprobowanych przez społeczeństwo jednostek językowych oraz reguł określających zasięg realizacji związków między tymi jednostkami w tekstach.

Partykuła – nieodmienna część mowy, nie tworzy związków składniowych z innymi częściami zdania, ale modyfikuje sens wypowiedzi;

1. najczęściej używane partykuły: *czy, no, -że, niech, by, nie, tak, może, chyba, właśnie*;
2. za pomocą partykuły można wyrazić:
  - polecenia, rozkazy: *niech* (partykuła tworzy tryb rozkazujący), *-że, -ż, -no* (partykuły wzmacniające w mowie potocznej żądanie – np. *Zamknijże to okno!, Uciszczyć się wreszcie!, Załóż no szalik!*),
  - przypuszczenie: *by* (tworzy tryb przypuszczający), *chyba, może, ponoć*,
  - życzenia: *niech, oby, żeby* (np. *Żeby tak się nam udało!*),
  - pytanie: *czy* (np. *Czy tak można postępować?*),
  - potwierdzenia lub (za)przeczenia: *tak* (np. *Tak, przyjadę!*), *nie* (np. *Nie, nie przyjadę*),
  - nawiązania do treści wypowiedzi: *oczywiście, aż, właśnie, niestety*;
3. niektóre wyrazy stanowiące przykład partykuł – zwłaszcza: *czy, że, żeby, ani* – mogą pełnić różne funkcje składniowe:

Partykuły	Spójniki
<i>Żeby</i> nam się to udało! (żeby = oby)	Powiedziałem mu (o czym?), <u>żeby</u> przeczytał tę książkę. (żeby = aby)
<i>Czy</i> zgodzisz się na to?	Zastanawiam się (nad czym?), <u>czy</u> nam się to uda.
Skończ <u>że</u> wreszcie! (-że = no)	Nie wiedziałem (czego?), <u>że</u> tak się to skończy.
<i>Ani</i> się waży!	<u>Ani</u> ja, <u>ani</u> on nie mogliśmy sobie z tym poradzić.

4. partykułę *by* piszemy:
  - oddzielnie z nieosobowymi formami czasowników: np. *trzeba by, można by, czekać by*,
  - razem z osobowymi formami czasowników: *zobaczylibyśmy, przeczytałbyś*,
  - partykuła *by* może występować przed formą osobową czasownika – np. *Chętnie byśmy tam poszli*;
5. łączenie końcówek osobowych czasownika w czasie przeszłym z częstką – *że* jest błędem – np. *Wczoraj dopiero żeśmy skończyli czytać*.

Pleonazm – wyrażenie lub zwrot składające się z wyrazów to samo lub prawie to samo znaczących; zbędne określenie – np. *cofnąć się do tyłu, kontynuować dalej, w miesiącu maju*, itp.

Przecinek – stosuje się:

1. w zdaniu pojedynczym:

- dla oddzielenia jednorodnych części zdania – np. *Antygona była – jaka? – dzielna, – jaka? – bezkompromisową osobą.*
albo:
W zawodach uczestniczyli – jacy? – młodzi, – jacy? – wysportowani lekkoatleci.
ale:
*Na metę przybył – który? – pierwszy – jaki? – młody lekkoatleta. = *Na metę przybył pierwszy z młodych lekkoatletów.**
- między wyrazami powtarzonymi (np. ***Długo, długo** zastanawiał się nad rozwiązaniem zadania.*),
- dla oddzielenia rzeczownika od narzędnika: imieniem..., rodem..., nazwiskiem... (np. *Rycerz, **imieniem** Zbyszko, zwyciężył w walce.*),
- dla oddzielenia rzeczownika od innego określającego rzeczownika w funkcji przydawki rozwiniętej (np. *Ikar, **syn Dedala**, został uwięziony wraz z ojcem.*),
- w konstrukcjach typu: *zarówno – jak i* (np. *Powieść ta spodobałaby się **zarówno** chłopcom, **jak i** dziewczętom.*), *tak – jak* (np. *Powieść ta podobała się **tak** chłopcom, **jak** dziewczętom.*),
- przed spójnikami:
  - przeciwstawnymi: **lecz, ale, a** (spójnik ten może występować również w funkcji łącznej: *Na przewodniczącą wybrano Magdę, **a** nie Jolę.* – ale: *Zadzwoń do mnie między siódmą a ósmą.*),
  - wynikowymi: **więc, toteż, zatem,**
  - synonimicznymi: **czyli, to jest, to znaczy,**
- w przypadku spójników łącznych (i, oraz, tudzież), rozłącznych (lub, albo, bądź, czy), wyłączających (ani, ni) przecinek stosujemy tylko i wyłącznie w przypadku powtórzenia spójników w tej samej funkcji składniowej – np.: *Dzieło wiernie przedstawiało rysy nosa **i oczu, i ust** portretowanego. W wolnych chwilach czytam książki **albo idę** na długi spacer, **albo oglądam** telewizję.*

2. w wypowiedzeniu złożonym:

- dla oddzielenia zdań współrzędnie złożonych: wynikowych i przeciwstawnych (np. *Uczył się pilnie, **więc** nie miał problemów z udzieleniem odpowiedzi.* – zdanie wynikowe; *W grudniu planował wyjazd w góry, **ale** święta postanowił spędzić w domu.* – zdanie przeciwstawne),
- dla oddzielenia zdania nadrzędnego od podrzędnego – np. *Nie spodziewałam się (czego? – zdanie nadrzędne), **że** to będzie takie proste.* (zdanie podrzędne – określa, uzupełnia informacje zawarte w zdaniu nadrzędnym),
- dla oddzielenia imiesłowowego równoważnika zdania – np. *Oddawszy rozwiązany test, poczuł ogromną ulgę.*

3. w konstrukcjach z dopowiedzeniami i wtrąceniami:

dopowiedzenie (wtrącenie) to rodzaj określenia wprowadzonego dodatkowo dla uzupełnienia lub ograniczenia treści;

- dopowiedzenia umieszczane na końcu wypowiedzenia oddzielane są przecinkiem lub myślnikiem – np. *Podczas lotu towarzyszyło mu nowe, do tej pory nieznanne uczucie, szczęścia i strachu jednocześnie.*
- dopowiedzenia umieszczone w środku wypowiedzenia oddzielamy dwoma przecinkami (lub dwoma myślnikami) – np. *Postawa bohatera, pomimo brawury i bezkompromisowości, zasługuje na podziw.*

Przyimek – nieodmienna część mowy, która wraz z rzeczownikiem (zaimkiem rzeczownym, przymiotnikiem, liczebnikiem) wskazuje na relacje:

1. przestrzenne – np. *Krzesło stoi **przy** stole.*
2. czasowe – np. *Uczniowie otrzymują wyniki egzaminu siedem dni **przed** zakończeniem roku szkolnego. **Za** miesiąc egzamin.*
3. celowe – np. *Poszedł **po** rozum do głowy. Nie mam chęci **do** roboty.*
4. przyczynowe – np. *Był nieobecny z **powodu** choroby.*

(zob. wyrażenie przyimkowe)

Równoważnik zdania – wypowiedzenie, które nie zawiera formy osobowej czasownika, czyli orzeczenia – zamiast niego w omawianej konstrukcji składniowej występują: rzeczowniki odczasownikowe (np. *czyta-nie, myśl-enie, uż-ycie*), bezokoliczniki (np. tańczyć, czytać), imiesłowy przysłówkowe – zob. imiesłów);

- równoważników używa się:
  - w języku mówionym, w rozmowie potocznej (np. *Dokąd idziesz? **Do** kina.*),
  - w telegramach (np. ***Spotkanie 12. 10. 2004 o godz. 11.00***),
  - w punktach planu (np. ***3. Zwiedzanie zamku. 4. Projekcja filmu.***);
- **imiesłowy równoważnik zdania** – zastępuje zdanie podrzędne okolicznikowe, można go zastąpić zdaniem z osobową formą czasownika: np. ***Wracając do domu, spotkałem znajomego.** = Kiedy **wracałem do domu, spotkałem znajomego.***
  - zastosowanie konstrukcji z imiesłowowym równoważnikiem zdania wymaga obecności tego samego wykonawcy czynności w zdaniu nadrzędnym i podrzędnym równoważniku zdania: *spotkałem – (kto?) ja – znajomego (kiedy?), wracając do domu,*
  - brak respektowania tej zasady jest najczęstszą przyczyną błędu składniowego – *Idąc do domu, cegła spadła mi na głowę.* (w zdaniu nadrzędnym wykonawcą czynności jest cegła, czyli z wypowiedzenia wynika, że to ona również szła do domu),
  - imiesłowy równoważnik zdania oddzielamy od zdania nadrzędnego przecinkiem.

Składnia – nauka o budowie wypowiedzeń; układ zdania, jego budowa (zob. wypowiedzenie).

Spójnik – nieodmienna część mowy, która łączy:

1. współrzędne składniki zdania pojedynczego – np. ***i** (Podziwiał płótna angielskich **i** francuskich malarzy.), **ale** (Czuł zadowolenie, **ale** nie satysfakcję.), lub (Była to młoda kobieta **lub** może jeszcze dziewczyna.), **czy** (Napijesz się kawy **czy** herbaty?);*
2. zdania współrzędne w wypowiedzeniu złożonym:
  - wynikowe – np. ***więc, toteż, zatem, ...***
  - przeciwstawne – np. ***a, ale, lecz, jednak, ...***
  - łączne – np. ***i, oraz, a, ...***
  - rozłączne – np. ***albo, lub, bądź, czy;***
3. zdanie podrzędne z nadrzędnym w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – np. ***że, żeby, aby, gdyż, chociaż** (**Aby** pokonać przeszkody, musiał najpierw pokonać własne słabości. Postanowił osiągnąć wyznaczony cel, **chociaż** wiedział, że będzie to kosztowało go wiele wyrzeczeń.).*

Wskaźniki zespolenia – wyraz lub grupa wyrazów, które służą do łączenia wypowiedzeń w obrębie zdania złożonego i sygnalizują związek składniowy między tymi wypowiedzeniami;

w tej funkcji występują:

1. spójniki:
  - np. *a, i, lub, więc, ale* – w zdaniach złożonych współrzędnie,
  - np. *że, czy, bo, gdy, żeby, dlatego że* – w zdaniach złożonych podrzędnie;
2. zaimki pytające (względne) w zdaniach złożonych podrzędnie – np. *który, jak, czyj, jaki, itp.*

Wypowiedzenie – grupa wyrazów, które połączone według reguł gramatycznych przekazują odbiorcy informację posiadającą określony sens; rozdziela się wypowiedzenia:

1. ze względu na cel:

- oznajmujące – cel: powiadomienie odbiorcy o czymś (kończą się kropką),
- pytające – cel: są nastawione na otrzymanie odpowiedzi (kończą się znakiem zapytania),
- rozkazujące – cel: wyrażenie rozkazu, prośby, polecenia (kończą się kropką lub wykrzyknikiem);

2. ze względu na budowę:

- równoważniki zdania (zob. **równoważnik zdania**),
- zdania – wypowiedzenia zawierające osobową formę czasownika orzekającą o czynności lub stanie podmiotu:
  - pojedyncze (zawierają 1 orzeczenie – np. *Co robisz?, Czytam interesujący artykuł.*),
  - złożone (zawierają 2 lub więcej orzeczeń lub składają się ze zdań i równoważnika zdania):
    - współrzędnie – zdania złożone z wypowiedzeń składowych (zdań i/lub równoważników zdania) równorzędnych wobec siebie (treść jednego zdania nie stanowi określenia treści drugiego zdania); wśród tego typu zdań wyróżniamy:
      - ✓ zdania łączne – treści obu zdań łączą się znaczeniowo w czasie i/lub miejscu – np. ***Podeszli bliżej i przyjrzeni się** zjawisku.*
      - ✓ zdania przeciwstawne – czynność jednego wypowiedzenia przeciwstawia się czynności wyrażonej w drugim wypowiedzeniu – np. ***Był osłabiony, jednak postanowił dotrzeć do celu.***
      - ✓ zdania rozłączne – informują o czynnościach wykluczających się wzajemnie – np. ***Chcesz zostać w domu czy wolisz iść do kina?***
      - ✓ zdania wynikowe – czynność wyrażona w drugim wypowiedzeniu wynika z czynności, o której informuje pierwsze wypowiedzenie – np. ***Książka mnie zafascynowała, więc czytałem ją z zapartym tchem.***
    - podrzędnie – wypowiedzenia, z których jedno (lub kilka) określa lub uzupełnia informację główną zawartą w zdaniu nadrzędnym:
      - ✓ dopełnieniowe – np. ***Był przekonany** (o czym?), **że dokonał** trafnego wyboru.*
      - ✓ okolicznikowe – np. ***Postanowiła pochować brata** (w jakim celu?), **aby uszanować** boskie nakazy.*
      - ✓ orzecznikowe – np. ***Jego zachowanie było takie** (jakie było?), **że zasługiwało** na podziw innych.*
      - ✓ podmiotowe – np. ***Wydawało jej się** (co?), **że postępuje** zgodnie z nakazami moralnymi.*
      - ✓ przydawkowe – np. ***Bardzo podobała mi się** książka (która?), **którą ostatnio mi pożyczyłeś.***
    - zdania eliptyczne – wypowiedzenia, w których celowo opuszczono część orzeczenia – np. *Jaki kram, taki pan (Jaki jest kram, taki jest pan).*

Wypowiedzenie (zob. części zdania, równoważnik zdania, przecinek spójnik, związki podrzędne i współrzędne).

Wyrażenie przyimkowe – to połączenie przyimka z rzeczownikiem (zaimkiem, liczebnikiem, przysłówkiem) – np. *z (kim?) przyjacielem*; przyimek decyduje o formie gramatycznej (przypadku) wyrazu, z którym się łączy.

Zaimek – wyrazy, które zastępują różne części mowy (zamiast nazwy osoby, cechy, liczby, itp.) w sposób ogólny odsyłają do kontekstu sytuacyjnego wynikającego z poprzedniego fragmentu wypowiedzi;

zaimki dzielą się:

1. *ze względu na funkcje:*

- rzeczowne (kto?, co?): *ja, ty, on, my, wy, oni, się, sam, nikt, ktokolwiek, cokolwiek, nikt, nic,...*
- przymiotne (jaki?, który?, czyj?): *mój, jaki, czyja, każdy, żadna, ten, ta, tamten, ów,...*
- przysłowne (jak?, gdzie?, kiedy?): *tak, tu, jak, stąd, teraz, kiedy, nigdzie, wszędzie, stamtąd,...*
- liczebne (ile?): *tyle, kilka, ile,...*

2. *ze względu na znaczenie:*

- osobowe: *ja, ty, my, wy,...*
- dzierżawcze: *mój, twój, ich* (np. *ich syn*),...
- wskazujące: *on, ten, tamten, tu, tam,...*
- pytające: *kto?, co?, jaki?, który?, czyja?, jak?, dlaczego?,...*
- względne (łączą zdania podrzędne z nadrzędnymi): *jak, gdzie, któredy, czym, czego,...*
- nieokreślone: *ktoś, coś, cokolwiek, jakiś, gdziekolwiek,...*
- upowszechniające: *każdy, wszędzie*
- przeczące: *nikt, nic, nigdzie, nigdy*
- zwrotne: *się, sobie,...*

Związek frazeologiczny – połączenie wyrazowe; wyróżnia się:

1. *związki o luźnym charakterze* – cechuje je niewielki stopień scalenia i każdy ze składników zachowuje swoje znaczenie – np. *spacer po parku, spacer po ogrodzie, ciepła kawa, zimna kawa, czarna kawa*, itp.
2. *związki łączliwe* – stopień scalenia wyrazów jest znaczny, ale każdy z elementów zachowuje swoje znaczenie – np. *wszcząć kłótnie, odnieść zwycięstwo*, itp.
3. *związki stałe* – stopień zespolenia wyrazów jest znaczny, a znaczenie całości nie wynika ze znaczeń poszczególnych składników lub ma charakter przerośny – np. *coś trąci myszką* (jest przestarzałe, nieaktualne), *zadzierać nosa* (wywyższać się);

ze względu na budowę występują:

- **wyrażenia** – dwa lub więcej wyrazów, które wchodzi w związek składniowy (jako wyraz określany i określający); związek wyrazów, w którym nie ma czasownika (określany jest wyraz odmieniający się przez przypadki),
- **zwroty** – dwa lub więcej wyrazów, które wchodzi w związek znaczeniowy i składniowy – wyrazem określonym jest czasownik.

Związek podrzędny – relacja między członami wypowiedzenia polegająca na tym, że jeden z nich jest określany (zawiera główną informację, na podstawie której można formułować pytanie) i określający (wprowadzający informacje dodatkowe, stanowiące odpowiedź na postawione pytanie);

relacja ta występuje między:

1. wyrazami w zdaniu pojedynczym – np. (jaki?) Wybrany (na kogo?) na władcę (czego?) Teb **Kreon wydał** (co?) zakaz (czego?) pochowania (kogo?) Polinejkesa.
2. wypowiedzeniami w obrębie zdania złożonego – np. *Antygona została skazana na śmierć (dlaczego?), ponieważ złamała zakaz Kreona.*

Związek współrzędny – relacja między członami w wypowiedzeniu polegająca na równorzędności; poszczególne człony połączone są spójnikowo (zob. **spójnik**) lub bezspójnikowo (wtedy są oddzielone **przecinkiem**); relacja ta występuje między wyrazami w zdaniu pojedynczym lub wypowiedzeniami w zdaniu złożonym (zob. **wypowiedzenie**).

5. Bibliografia

- ✓ Danuta Buttler, Halina Kurkowska, Halina Satkiewicz, *Kultura języka polskiego*, Warszawa 1986.
- ✓ *¹Bożena Cząstka-Szymon, Helena Synowiec, Krystyna Urban, *Mały słownik terminów gramatycznych*, Kraków 1996.
- ✓ *Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce*. Praca zbiorowa pod redakcją Katarzyny Mosiołek-Kłosińskiej, Warszawa 2001.
- ✓ Michał Jaworski, *Podręczna gramatyka języka polskiego z ćwiczeniami*, Warszawa 1982.
- ✓ Stanisław Jodłowski, *Podstawy polskiej składni*, Warszawa 1976.
- ✓ Zenon Klemensiewicz, *Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego*, Warszawa 1971.
- ✓ *Jadwiga Kowalikowa, Urszula Żydek-Bednarczuk, *Mów i pisz po polsku. Podręcznik języka polskiego dla gimnazjalistów*, Kraków 2001.
- ✓ Jan Malczewski, *Szkolny słownik nauki o języku*, Warszawa 1991.
- ✓ Andrzej Markowski, *Praktyczny słownik poprawnej polszczyzny (nie tylko dla uczniów)*, Warszawa 1995.
- ✓ Jan Miodek, *Ojczyzna-polszczyzna dla uczniów*, Warszawa 1991.
- ✓ Jan Miodek, *Słownik ojczyzny-polszczyzny*, Wrocław 2002.
- ✓ *Jerzy Podracki, *Słownik interpunkcyjny języka polskiego z zasadami przestankowania*, Warszawa 1999.
- ✓ Jerzy Podracki, *Słownik skrótów i skrótowców*, Warszawa 1999.
- ✓ **Słownik gramatyki języka polskiego*, pod red. Włodzimierza Gruszczyńskiego, Jerzego Bralczyka, Warszawa 2002.
- ✓ Janusz Strutyński, *Gramatyka polska*, Kraków 2002.
- ✓ *Janusz Strutyński, *Mała gramatyka języka polskiego*, Kraków 2002.
- ✓ *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*. Pod redakcją Jerzego Podrackiego, Warszawa 2001

¹ * oznaczono publikacje, które zawierają podstawowe informacje z zakresu gramatyki języka polskiego.

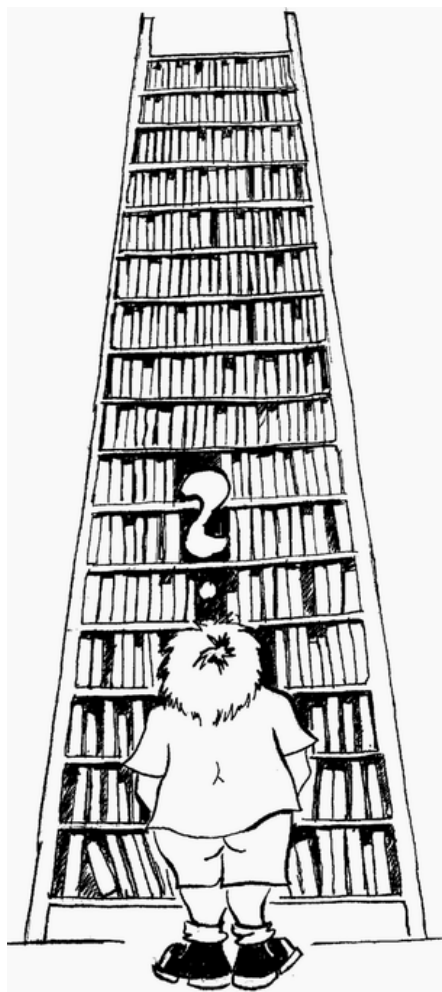
6. Oferta dla egzaminatorów

Zachęcamy do korzystania z internetowych kursów OKE w Krakowie dla egzaminatorów.

Uruchomiliśmy serwis MOODLE (MOnitorowanie na ODLEgłość samokształcenia egzaminatorów). Wejście do serwisu znajduje się na stronie www.oke.krakow.pl

Wraz z arkuszem próbnego egzaminu gimnazjalnego przekazaliśmy do każdego gimnazjum Biuletyn Informacyjny OKE w Krakowie. Poniżej prezentujemy część strony tytułowej tego biuletynu. Zachęcamy do wykorzystania go w pracy w szkole. Biuletyn ten może być cenną pomocą dla każdego egzaminatora.

Co sprawdzamy w części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego

Spis treści:

1. Wprowadzenie.
2. Co sprawdzamy w części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego – standardy wymagań egzaminacyjnych w przykładach.
3. Jak sprawdzamy – formy zadań egzaminu.
4. Zadania egzaminu na lekcjach języka polskiego – przykłady.
5. Zadania egzaminu na lekcjach historii – przykłady.
6. Zadania egzaminu na lekcjach sztuki – przykłady.
7. Międzyprzedmiotowe zadania egzaminu – przykłady
8. Zadania dla egzaminatorów części humanistycznej egzaminu.
9. Przykładowe arkusze.

Kraków, styczeń 2004

Zapraszamy do korzystania z serwisu internetowego OKE w Krakowie
www.oke.krakow.pl

Plik Edycja Widok Ulubione Narzędzia Pomoc

← Wstecz → Wyszukaj Ulubione Multimedia

Adres <http://www.oke.krakow.pl/> Przejdź Łącząc

Telefony do nas
Pomoc

**OKRĘGOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA
w KRAKOWIE**

Strona główna

Organizacja

- > Zbieranie i przysyłanie danych
- > Sprawdzanie danych o szkole i uczniach
- > Hermes 4 - pliki i instrukcje
- > Biuletyn OKE - zbieranie i aktualizowanie danych
- > Uczniowie dyslektyczni

Szkolenia

- > Jakie dokumenty składa kandydat na egzaminatora

SIEMA

- > Wersje demo
- > Wersje dla ucznia, dyrektora

Komunikaty OKE w Krakowie

Procedury przeprowadzenia egzaminu zawodowego
data: 2004/01/13
Przekazujemy Państwu procedury przeprowadzenia egzaminu zawodowego
[wiecej>>](#)

Nowe zadania dla egzaminatorów sprawdzianu
data: 2004/01/16
Zapraszamy egzaminatorów sprawdzianu do oceny kolejnych przykładowych uczniowskich rozwiązań zadań w systemie MOODLE
[wiecej>>](#)

Pilotażowy egzamin maturalny
data: 2004/01/16
W dniu 12 grudnia 2003 roku w trzech powiatach z terenu działania OKE w Krakowie przeprowadzono pilotażowy egzamin maturalny
[wiecej>>](#)

Terminy egzaminu maturalnego - styczeń 2004
data: 2004/01/06

MOODLE

Sprawdzian w klasie VI

- > Arkusze z roku 2003
- > Biuletyn OKE o wynikach
- > Informator o sprawdzianie w latach 2004-2005

Egzamin gimnazjalny

- > Arkusze z roku 2003
- > Biuletyn OKE o wynikach
- > Informator o egzaminie w latach 2004-2005

Egzaminy zawodowe

Internet

(stan na 19 stycznia 2004 roku)